



Centrālās statistikas pārvaldes (Pārvalde) apsekojuma mērķis, tiesiskais pamatojums un iegūto datu izmantošana

“Pārskats par apgrozījumu” (4-apgrozījums)

- Kāpēc nepieciešams sniegt datus un kādam nolūkam izmanto oficiālo statistiku?
- Kāds ir tiesiskais pamats oficiālās statistikas nodrošināšanai?
- Kur ir noteikts pienākums iesniegt datus?
- Vai Pārvalde izmanto administratīvajos datu avotos (piemēram, valsts reģistros) pieejamo informāciju?
- Kam ir jāiesniedz dati?
- Kur publicē oficiālo statistiku?
- Kas ir galvenie oficiālās statistikas lietotāji?
- Vai Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti?
- Vai Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu?



Kāpēc nepieciešams sniegt datus un kādam nolūkam izmanto oficiālo statistiku?

Pārvalde lūdz iesniegt datus, lai nodrošinātu lietotāju vajadzības, kas definētas [Oficiālās statistikas programmas](#) pielikuma 1. punktā (Nacionālo kontu sistēma) un 23. punktā (Tirdzniecības un pakalpojumu statistika).

Ikvienu uzņēmuma dati tiek izmantoti mēneša vairumtirdzniecības, automobiļu tirdzniecības un remonta apgrozījuma indeksu aprēķinā, nodrošinot operatīvu informāciju šo nozaru attīstības novērtējumam un analīzei, kā arī kā vienu no datu avotiem iekšzemes kopprodukta aprēķinam.

Iegūtos datus savu funkciju veikšanai izmanto Latvijas valsts institūcijas, Eiropas Savienības institūcijas, kā arī citas starptautiskās organizācijas un datu lietotāji. Ekonomikas ministrija gatavo regulārus apskatus par Latvijas makroekonomisko situāciju, kas ietver tirdzniecības nozaru analīzi. Pārskatā iegūtos datus izmanto arī Eiropas Savienības un eirozonas kopīgo pakalpojumu apgrozījuma indeksu aprēķinam.

➤ Kāds ir tiesiskais pamats oficiālās statistikas nodrošināšanai?

Oficiālo statistiku nodrošina, lai izpildītu šo tiesību aktu:

- [Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regulu \(ES\) Nr. 2019/2152](#) par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā.
- [Komisijas Īstenošanas regula \(ES\) 2020/1197 \(2020. gada 30. jūlijs\)](#), ar kuru nosaka tehniskās specifikācijas un kārtību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/2152 par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā.

➤ Kur ir noteikts pienākums iesniegt datus?

Pienākums iesniegt datus izriet no [Statistikas likuma 14. panta pirmās daļas](#), kurā noteikts, ka Pārvaldei ir tiesības pieprasīt, lai respondents sagatavo un sniedz datus par statistisko vienību, arī ierobežotas pieejamības informāciju, lai nodrošinātu oficiālo statistiku. Respondents statistikas iestādei tās noteiktajā termiņā, formā un apjomā sniedz patiesus datus. Pēc statistikas iestādes pieprasījuma respondents sniedz rakstveida vai mutvārdu paskaidrojumus par šiem datiem.

➤ Vai Pārvalde izmanto administratīvajos datu avotos (piemēram, valsts reģistros) pieejamo informāciju?

Apsekojuma galvenais rādītājs ir uzņēmuma kopējais neto apgrozījums pārskata periodā (mēnesī), tāpēc par apsekojuma metodoloģijai daļēji atbilstošiem administratīvajiem datiem ir uzskatāms kopējās darījumu vērtības rādītājs no Valsts ieņēmumu dienestā (VID) iesniegtajām Pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām (PVN deklarācijas). Tomēr šo administratīvo datu lietošanu statistikas mērķiem ierobežo gan to periodiskums (daļa uzņēmumu PVN deklarācijas iesniedz tikai reizi ceturksni, bet statistikas vajadzībām nepieciešami mēneša dati), gan rādītāju definīciju atbilstības nepilnības. Tāpēc administratīvo datu lietošana iespējama tikai daļai uzņēmumu. Piemēram, 2025. gadā no 1128 apsekojuma izlasē iekļautajiem uzņēmumiem 453 ir tādi, kuriem pārskats Pārvaldei nav jāiesniedz, jo pārskata vajadzībām atbilstoši dati ir pieejami VID iesniegtajās PVN deklarācijās.

➤ Kam ir jāiesniedz dati?

Apsekojumā iekļauj:

- Visus uzņēmumus – tirgus ražotājus, kuru pamatdarbība atbilstoši Saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas Eiropas Kopienā 2. redakcijai (NACE 2. red.) ir vairumtirdzniecība, automobiļu un motociklu tirdzniecība vai remonts un citu nozaru uzņēmumus, kuru apgrozījumam ir būtiska ietekme uz šo nozaru rādītājiem.
- Pārējos vairumtirdzniecības, automobiļu un motociklu tirdzniecības vai remonta uzņēmumus apsekojumā iekļauj izlases veidā.

Izlases izveidošanas standarts:

- [Komisijas 2020. gada 30. jūlija Īstenošanas Regulas \(ES\) 2020/1197](#), ar kuru nosaka tehniskās specifikācijas un kārtību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/2152 par Eiropas

uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā; 1. pielikuma B daļas 8. tabula;

- [Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 812](#) "Oficiālās statistikas veidlapu paraugu apstiprināšanas un veidlapu aizpildīšanas un iesniegšanas noteikumi".

➤ Kur publicē oficiālo statistiku?

- [Oficiālās statistikas portālā](#)
- Eiropas Savienības Statistikas biroja (Eurostat) datubāzēs:
 - [Apgrozījuma indeksi](#)

➤ Kas ir galvenie oficiālās statistikas lietotāji?

- Ekonomikas ministrija:
 - [Latvijas ekonomikas attīstības pārskats](#)
 - [Latvijas makroekonomiskais apskats](#)

➤ Vai Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti?

Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti. Pārvaldes nodarbinātajiem aizliegts izpaust datus un citu ierobežotas pieejamības informāciju, kas viņiem kļuvusi zināma, pildot dienesta vai darba pienākumus. Tas attiecas arī uz personām, kuras uz laiku ir iesaistītas oficiālās statistikas nodrošināšanā vai ar kurām izbeigtas darba vai dienesta tiesiskās attiecības.

Pārvalde veic nepieciešamās darbības, lai novērstu neatļautu piekļuvi datiem, to sagrozīšanu vai izplatīšanu, nejaušu vai neatļautu iznīcināšanu.

No respondentiem iegūtos datus izmanto oficiālās statistikas nodrošināšanai, tas nozīmē, ka datus, kas primāri iegūti statistikas nodrošināšanai, nedrīkst izmantot civilprocesā, administratīvajā procesā, kriminālprocesā vai komercdarbībā.

➤ Vai Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu?

Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu.

Pārvalde pieprasa un apstrādā datus saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulas \(ES\) 2016/679](#) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK 6. panta 1. punkta c) un e) apakšpunktu un 89. panta 1. un 2. punktu normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildei vai sabiedrības interesēs.

Vairāk par informācijas drošību un datu aizsardzību var atrast Pārvaldes mājaslapā: <https://www.csp.gov.lv/lv/informacijas-drosiba-un-datu-aizsardziba>.